

U.1992B.385

Almindelige emner 9

UfR's domssamling på CD-ROM

Resumé Artiklen præsenterer den nyligt udsendte CD-ROM, kaldet JURI•DISC, der i sin første udgave indeholder 12½ årgang af UfR's domssamling i elektronisk, edb-søgbar form. Efter en kort omtale af den danske udvikling på retsinformationsområdet, præsenteres dette nye CD-ROM-produkt, dets forhistorie, de foreliggende søgemuligheder og de intentioner, der har ligget bag dets udvikling.

Af professor, dr. jur. Mads Bryde Andersen

1. Tilblivelse

1.1. *Baggrund:* Den 19. oktober 1992 udsendte G.E.C. Gads forlag CD-ROM produktet JURI•DISC, der i sin første udgave indeholder den længe ventede elektroniske udgave af domssamlingen til UfR. Denne artikel indeholder en kort præsentation af dette elektroniske ugeskrift, dets forhistorie, dets søgemuligheder og de intentioner, der har ligget bag dets udvikling. Jeg har tildels skrevet artiklen på grundlag af det kendskab, som jeg har erhvervet som rådgiver for G.E.C. Gads forlag under produktets udvikling. Da jeg for så vidt bærer et medansvar for det færdige resultat, kan artiklen ikke læses som en egentlig anmeldelse af JURI•DISC, men derimod som en rapport over det retsinformatiske projekt, der hermed lægges frem til offentligheden.

1.2. *Forhistorien:* Juridisk kildesøgning er som skabt til edb-behandling. Denne - i dag indlysende - sætning blev første gang herhjemme lagt frem i 1968 af Mogens Koktvedgaard i J1968.157 ff. (se særligt s. 160 ff. og hertil Feodor Nielsen's replik smst. s. 273). De følgende år efter Koktvedgaard's artikel var der stor opmærksomhed om emnet. I J1970.97 (særligt s. 104 ff.) fremlagde Poul Eefsen perspektiverne for retsvæsenets anvendelse af edb-teknologi. Nogenlunde samtidigt havde Juristforbundets forlag nedsat et udvalg, der skulle undersøge mulighederne for informationsøgning af juridisk litteratur, domme og love på edb, se hertil Kornerup i J1970.229.

Ikke desto mindre er det først inden for de seneste 10 år, udviklingen har taget fart. Ved en regeringsbeslutning af 13. april 1982 oprettedes Retsinformationsrådet. Rådet afgav i 1984 en betænkning om en lovdatabase (betænkning 1001/1984), der konstaterede, at de tekniske forudsætninger for at etablere et avanceret og rationelt lovdatabase-system var til stede. I 1985 blev Sekretariatet for Retsinformation etableret, og i 1986 åbnede Retsinformation - Statens centrale lovdatabase.

Som nævnt skulle Retsinformation i første række være en lovdatabase med gældende love, bekendtgørelser og cirkulærer m.v. I oktober 1987 - medens opbygningen af denne database pågik - anmodede Justitsministeriet Retsinformationsrådet om en redegørelse vedrørende udviklingen af et juridisk informationssystem med henblik på judicielle og administrative afgørelser. Rådets udredning blev afgivet ved betænkning 1144/1988 om databaser med konkrete afgørelser. I denne betænkning konstaterede Retsinformationsrådet, at der burde ske en udbygning af retsinformationssystemet, og at det næste led i denne udvikling burde være søgedatabaser med konkrete afgørelser - først og fremmest retspraksis, men også administrativ praksis.

Siden er Retsinformation blevet udvidet med en række deldatabaser med administrative afgørelser fra en række ministerier. Derimod er domsmaterialet fra Ugeskrift fra Retsvæsen (UfR) ikke medtaget. Betænkning 1144/1988 forudsatte (se s. 72 f.), at der i et elektronisk system skulle indlægges ca. dobbelt så mange afgørelser som de, der p.t. trykkes i UfR. Man anbefalede, at systemet skulle starte med realregistre fra 1917-1976, Samlinger af domme i Kriminelle sager fra 1953-

1976 samt UfR (fuldtekst) fra 1977. Udgiften hertil anslog Retsinformationsrådet til kr. 11 mio. kr. (prisniveau juli 1988 excl. moms). Sideløbende udsendte Justitsministeriet et cirkulære om anonymiseringspraksis i Retsinformation, nr. 85 af 8. juli 1988.

Planerne om at indlægge domme i Retsinformation er imidlertid (endnu) ikke ført ud i livet. I 1990-1991 pågik der visse forhandlinger herom mellem Gads forlag, der er udgiver af UfR, og Justitsministeriet, som ansvarligt ressortministerium for Retsinformation. Justitsministeriet så sig på dette tidspunkt ikke i stand til at træffe nogen endelig beslutning. I begyndelsen af 1991 besluttede G.E.C. Gads forlag, hvis bestyrelsesformand er professor W.E. von Eyben, sig herefter for selv at udgive UfR's domssamling på CD-ROM.

2. Kort om informationsøgningen i UfR

Fordelene ved en edb-søgning træder klart frem i en sammenligning med søgning i det trykte medium. I mange tilfælde anvendes en domssamling på samme måde som et arkiv. Brugeren kender dommen i forvejen (f.eks. fra en juridisk

386

fremstilling) og kan nøjes med at slå op efter årgang og sidetal. Hvis brugeren med sikkerhed ved, at han har brug for dommen, hjælper edb-teknikken ham ikke meget. Edb-teknikken kan derimod hjælpe brugeren, når han ikke kender dommen i forvejen, så han må foretage en søgning. I den trykte udgave er denne søgning underlagt en række praktiske begrænsninger, der betyder, at der ofte ikke er tid eller »råd« til at foretage en udtømmende efterforskning i domsmaterialet.

Som anført i UfR 1988B.24 blev der i 1988 indført et nyt hovedregister til UfR med hertil hørende systematisk emneregister. Søgning herfra er nok den hyppigst anvendte. Brugeren kan også anvende UfR's lovregister, der i årgang 1991 har taget form af en §-nøgle med lovene anført under deres »kælenavn«. I praksis hentes de fleste domshenvisninger dog fra den juridiske litteratur samt fra domsnoter til kendte afgørelser. Endelig kan brugeren med realregistre til Ugeskrift for Retsvæsen spare besværet ved at skulle hente hver enkelt årgang. Selve opslaget er dog stadig forbundet med et vist besvær. Hvor stor søgning, brugeren vil foretage, afhænger derfor af, hvor grundigt, han vil gå til værks, herunder hvor langt tilbage i tiden, han ønsker at søge.

Det elektroniske medium rummer løsningen på disse vanskeligheder. En elektronisk domssamling udstyret med ét emneregister nedbringer for det første antallet af søgninger (man behøver f.eks. ikke både søge under det gamle og det nye emneregister), ligesom søgetiden minimeres. Resultater søgningen i et (for) stort antal domme, kan fravalg ske uden vanskelighed, endsige ærgrelse. Hele operationen (søgning + fravalg) vil typisk være overstået på få sekunder og uden besvær, endsige omkostninger (fotokopiering m.v.).

Den manglende mulighed for at »søge forlæns« i det skrevne UfR kan imødegås i en elektronisk database ved at forekomstsøge efter den

pågående domsreference. Forekomstsøgninger kan også anvendes til at søge efter titlen på henholdsvis forfatteren og navnet på et juridisk værk, ligesom denne form for søgning kan lokalisere særlige kontraktstyper eller -klausuler, f.eks. »fremleje«, »force majeure«, »hemmeligholdelsesklausul« etc.

Til dette skal føjes, at søgningen i domsmaterialet kan understøttes af en række afgrænsningskriterier, alt afhængigt af, hvilket søgeværktøj der anvendes. I det værktøj, der anvendes i JURI•DISC, kan brugeren f.eks. definere, hvilken instans og afgørelsestype, han vil søge efter, ligesom han kan kombinere søgninger i emneordsregisteret med forekomstsøgninger i selve domsteksten (f.eks. i emneordet »køb« søge efter domme, hvor ordet »motorkøretøj« forekommer). Og fjerner man helt blikket fra det juridiske univers, vil databasesystemet give mulighed for at foretage helt nye typer af historiske og samfundsmæssige studier. Tænk f.eks. på søgninger, der over 40-50 indlagte årgange søger efter sager, hvor ord som »køretøj«, »sang«, »skænderi« etc., er forekommet.

3. Grundlæggende krav til en juridisk database

En moderne computer er et fleksibelt redskab. Den kan udføre de funktioner, som den programmeres til at udføre. Denne frihed giver udvikleren af den nødvendige software (d.v.s. programmer og data) et særligt ansvar. Efter tidens teknologiske standard må der kunne stilles betydelige krav til det færdige system. Dette er emnet for det følgende.

3.1. Brugervenligheden: Det mest grundlæggende krav til ethvert værktøj er, at det kan benyttes. Forudsætter benyttelsen af edb-baserede værktøj er en dialog, må det kommando-sprog, som brugeren skal kende for at afgive og modtage meddelelser til systemet, være let at lære og bruge. I moderne edb-slang kan dette udtrykkes som visse ideelle krav til systemets *brugergrenseflade*. Et system, der forudsætter, at brugeren løbende afgiver en række lange kommandosætninger til tastaturet, som brugeren vel at mærke skal huske, lever ikke op til dette krav. Dette gælder navnlig, hvis systemet tænkes markedsført på et marked bestående af travle, tidsbevidste brugere, der - stadig - ikke er vant til at benytte edb i deres primære arbejdsfunktioner.

Anskuer man markedet for edb-programmer generelt, er det tydeligt, at de programmer, der har haft størst markedsmæssig succes, først og fremmest har udmærket sig ved en enkel, pædagogisk og sympatisk grænseflade overfor brugeren. Udviklingen har ført til, at det vel i dag er den almindelige regel, at standardiserede edb-programmer skal kunne bruges uden forudgående manualstudier.

Dette krav kan navnlig efterleves af de programmer, der kan afvikles under det af Microsoft Inc. udviklede

387

Windows-program. Windows tilbyder i tilknytning til PC'ens styresystem brugeren en standardiseret grafisk brugergrenseflade ved hjælp af velkendte »vinduer«, »dialogbokse« etc., og kendskabet til denne grænseflade kan bruges uden videre bringe med sig fra program til program.

3.2. Troværdigheden: Et væsentligt krav til en juridisk database er naturligvis, at den er troværdig. Et informationssystem, der ikke éntydigt og konsekvent leder brugeren hen til de informationer, han efterspørger, vil gradvist miste brugerens tillid. Troværdighed kan aldrig opnås som absolut ideal. I ethvert mere komplekst system vil der forekomme fejl og inkonsekvenser. Med dette faktum in mente vil brugerens tillid dog omvendt stige, hvis han gennem alternative søgninger kan foretage efterkontrol ved hjælp af de enkelte registerfunktioner. F.eks. kan man tænke sig søgninger via et lovregister om domspraksis vedrørende en specifik bestemmelse i købeloven suppleret med søgninger i fri tekst på forekomster af ordet »købelov« i kombination med det pågående paragrafnummer.

3.3. Tidsperspektivet: Juridisk rådgivning bør optimalt set basere sig på gældende ret. Selv den mest relevante domshenvisning er ikke meget bevendt, hvis der i mellemtiden er fremkommet modsat rettet retspraksis. Ikke desto mindre må der ofte accepteres modifikationer i dette

udgangspunkt. De domme, der trykkes i UfR, er ofte adskillige måneder gamle, og de registersystemer, der står til rådighed i de løbende årgange, samt realregistrene har i sagens natur ikke de seneste domme med.

Hvorvidt edb-teknologien tjener til at løse dette problem, beror på hvordan den anvendes. I en on-line database (som f.eks. Retsinformation) vil det seneste retskildemateriale være indlagt, hvorimod en domssamling baseret på CD-ROM-teknologi kun kan løse problemet, hvis CD'en udkommer med mindst lige så kort interval, som informationerne skabes. Da dette ikke er praktisk muligt, egner CD-ROM-baserede databaser sig ikke for egentlig nyhedsformidling. Optimalt vil det være, hvis disse to medier kan supplere og komplettere hinanden.

4. Ophbygningen af UfR på JURI•DISC

Tid og ressourcer vil altid sætte grænser for, *hvor* optimal en database kan være. I det følgende skitseres de strategiske valg, der blev identificeret ved udviklingen af UfR på JURI•DISC, og hvordan de blev afgjort:

4.1. Standard- eller specialprogrammel: Den første beslutning, udbyderen af en elektronisk database må træffe, er om han selv vil udvikle sit eget *specialprogrammel* til at understøtte søgningen, eller om han vil - og kan - knytte sig til bestående *standardprogrammel*. Den sidste mulighed er p.d.e.s. den billigste (og dermed alt andet lige mest konkurrencedygtig), men p.d.a.s. begrænser den databaseudbyderen i muligheden for at få den helt specifikke løsning, han måtte ønske.

De fleste danske udgivelser af elektroniske bøger har valgt at knytte sig til eksisterende standardprogrammel. Gads Forlag har besluttet sig for en såkaldt »bogfremviser« fra det danske softwarehus Textware A/S. Valget af dette program blev truffet ud fra en erkendelse af, at dette system rummede de mest avancerede funktioner. Foruden de mere traditionelle *søgefunktioner* (jfr. nærmere nedenfor) indeholder bogfremviseren en række funktioner, der forvandler PC'en til en egentlig *værktøjsbænk* i tæt samspil med de programmer, brugeren betjener sig af i forvejen. Således kan brugeren tilføje personlige notater til domsmaterialet, som holdes levende, uanset om CD-ROM-skiven opdateres, ligesom han kan sammensætte domssamlinger og »importere« disse samlinger til sit eget tekstbehandlingssystem.

Disse funktioner har en særlig værdi, fordi det altså ikke kun er Gad's forlag, der har valgt Textware's bogfremviser. Samtidig med udgivelsen af JURI•DISC har Jurist- og Økonomforbundets forlag udgivet Juridisk Formularsamling på grundlag af bogfremviseren, og Karnovs Forlag har truffet en tilsvarende principbeslutning, når Karnovs Lovsamling til sin tid skal udkomme elektronisk. Dermed er der opstået en enestående mulighed for, at danske jurister kan anvende en og samme grænseflade på deres edb-søgeplatform.

Bogfremviseren betragter de enkelte databaser som »elektroniske bøger« i et skab - bøger, som kan anskaffes side om side, og kombineres med hinanden fra samme edb-plattform. Brugeren kan med andre ord foretage referenceopslag »på kryds« mellem bøgerne, f.eks. efterkontrollere lovhenviisningen fra en dom i UfR, i Juristforbundets Lovsamling og omvendt slå en dom, der fremtræder i Juristforbundets Formularsamling, op i UfR.

388

4.2. Fuldtekst- eller referencedatabase: Den næste - og naturligvis helt afgørende - beslutning for databaseudbyderen er, hvilke informationer der skal lægges ind i systemet. I J1970. 105 foreslog Poul Eefsen, at man kunne lægge »hovederne« fra UfR ind på en database, jfr. ligeledes Retsinformationsrådets forslag i betænkning 1144/1988, s. 72. En sådan investering ville da også gøre det til en forholdsvis overskuelig opgave at udgive en domssamling, da den samlede datamængde hermed kunne reduceres til en brøkdel af det samlede sidetal.

Men begrænsningen ville rumme en væsentlig hæmsko for brugerens søgning i domsmaterialet. Han ville nemlig være afskåret fra at foretage såkaldte *fuldtekst-søgninger*, d.v.s. eftersøgninger i domsmaterialet på

grundlag af et hvilket som helst ord i selve domsteksten. Dette ville f.eks. afskære muligheden for at søge domme på grundlag af deres faktum (f.eks. særlige kontraktsforhold), ligesom det ville afskære muligheden for at »søge fremad«, for at se, om præjudikater fra tidligere domme optræder i senere.

For at give denne mulighed - som f.eks. også tilbydes af Retsinformation - valgte Gads forlag på et tidligt tidspunkt, at den planlagte CD-ROM skulle omfatte en fuldtekstdatabase. Beslutningen indebar, at investeringen blev ganske betydelig, idet alle tidligere årgange dermed skulle konverteres fra papirmedium til elektronisk medium. En del af denne konvertering kan vel foregå automatisk. Det har altså ikke været nødvendigt at foretage en total ny-indskrivning af domsmaterialet. I stedet har man kunnet scanne teksten, side for side. Men de indscannede tekster har skullet korrekturlæses og rettes til, så formatet passer til søgeprogrammet.

I første udgave af JURI•DISC er der alene lidt over 12 årgange, nemlig årgang 1980-1992 (2. kvartal). Brugere, der erhverver denne udgave, vil i deres første år, inden for købesummen (9.000 kr.), modtage yderligere 12 årgange -3 for hvert følgende kvartal. Planen er, at systemet i de kommende år vil blive udbygget med yderligere 20-30 årgange.

4.3. *Registersystemerne*: En tredje strategisk beslutning angik *registersystemerne*. Som det vil være læsere af ældre UfR-årgange bekendt, har der gennem tiderne eksisteret vidt forskellige emneord og emnesystemer til UfR. I 1988 skete der en fuldstændig omstrukturering af emneordene - primært for at understøtte den senere elektroniske udgivelse - idet man nu indførte et tal-baseret emneordssystem baseret på en logisk forgrening i del-emner og del-del-emner m.v. Det eksisterende emnesystem er dynamisk orienteret. Det forudsættes med andre ord at kunne ændres uden brud på hovedstrukturen. Indlæggelsen af de gamle domme under emnesystemet har nødvendiggjort en række småændringer i systemet, og flere vil komme til. Dertil kan enkelte delemler tænkes omstruktureret, såfremt emneregisteret skal dække over nye typer af mere specialiseret domspraksis. En sådan ændring har allerede fundet sted i relation emneordet Forvaltningsret af hensyn til Folketingets Ombudsmand, der i sin beretning (FOB) anvender UfR's emneordssystem.

Da beslutningen om registersystemerne var taget, måtte det afgøres, om også det andet af de principper, man indførte i 1988, skulle føres tilbage i tiden. Det drejer sig om den lille kursiverede ekstrakt af sagens problem, der nu er placeret over dommens »hoved« - den såkaldte »kursivlinie«. Også dette valg faldt til brugerens fordel. Afgørende for beslutningen var det, at brugeren af det elektroniske UfR i vidt omfang »kun« vil læse kursivlinierne, når han bladrer igennem domsmaterialet. Søgefaciliteterne i systemet fungerer typisk så hurtigt, at der ved første tilbagesvar fremtræder et større antal domme. Og netop her er det forbundet med stor tidsbesparelse, om fravalget kan ske på grundlag af så få indgangsinformationer som muligt.

Beslutningen om at genindføre »kursivlinien« på de gamle domme var forbundet med ganske store omkostninger. For hver enkelt dom skulle der affattes en ny kursivlinie, samtidig med at dommen blev omrubriceret under det nye registersystem. Arbejdet hermed er udført af denne artikels forfatter i samarbejde med byretsdommer, lektor, Lene Pagter Kristensen.

Et yderligere problem rejste UfR's *navneregister*. Hvis en edb-baseret domssamling muliggør søgning på ethvert personnavn, der forekommer i domsteksten (hvilket vil være det tekniske udgangspunkt for et system med fuldtekstsøgning), vil domssamlingen reelt udgøre et personregister over alle disse navne, d.v.s. foruden parterne, vidner, omtalte enkeltpersoner, advokater, syn- og skøns mænd, medvirkende dommere m.v. Omvendt kan kendskabet til person- og gadenavne m.v. være en nødvendig forudsætning for at få dybere indblik i dommens problem.

Problemet er velkendt og har hyppigt været til debat. Udblænding af personnumrenes løbenumre er allerede foretaget i UfR, jfr. iøvrigt forudsætningen herom i betænkning 1144/1988, s. 95. Løsningen på det aktuelle spørgsmål fandt Gad tildels på det tekniske plan, idet systemet blev indrettet således, at personnavne - og visse firmanavne m.v. - vel optrådte som sådanne i domsteksten, når den var lokaliseret, men at hvert enkelt personnavn blev forsynet med en spærreanordning, hvorved det ikke gøres søgbart.

I marts måned 1991 søgte Gad's forlag Registertilsynet om tilladelse i medfør af § 2, stk. 5 i lov om private registre til at udgive en edblæsbar version af domssamlingen til UfR på grundlag af en sådan løsningsmodel. I ansøgningen anmodede Gad dog om særligt at få adgang til at søge efter oplysninger om *juridiske personer* (herunder myndigheder, selskaber eller organisationer), på *forfatternavnene* til de juridiske værker, hvortil der henvises enten i dommens noteapparat eller i selve dommen samt på advokater og dommere. Denne anmodning blev imødekommet af Registertilsynet, se tilsynets Årsberetning 1991, s. 96 ff. Hermed er der bl.a. skabt mulighed for at »søge forlæns« fra en dom til en lærebog, f.eks. ved at bede systemet vise alle de afsnit i domsmaterialet, hvor ordene »von Eyben« og »Formuerettigheder« forekommer.

Et sidste problem frembød UfR's *lovregister*. Søgninger i lovregisteret, således som det fremtræder i de løbende årgange af UfR, frembyder det praktiske problem, at lovene ofte skifter navn og paragraffering. Navneændringer kan enten skyldes, at en ny lov afløser en ældre, eller at en lov - med senere ændringer - optages i en lovbekendtgørelse. Paragrafferinger indtræder undertiden inden for rammerne af samme lov, således hyppigt i retsplejeloven.

Dette problem kunne naturligvis løses, hvis der ved hver årgang af UfR på JURI•DISC blev foretaget en udtømmende gennemgang af, hvilke love der var ophævet og ændret m.v., således at søgninger til enhver tid kunne foregå med udgangspunkt i den senest gældende retstilstand. Men en sådan gennemgang ville være uforholdsmæssigt omkostningskrævende, i forhold til dels den erfaringsmæssige brug af lovregisteret, dels de muligheder brugeren selv har for at efterkontrollere henvisningen.

I stedet valgte Gad en kombineret model, hvorefter enhver lov, uanset hvilken »udgave« af den der tænkes på, forsynes med sit »kælenavn«, jfr. ovenfor. Visse kælenavne er dog ændret, idet man har afstemt betegnelserne med Jurist- og Økonomforbundets forlag for at opnå fuldstændig parallellitet. Henvisningen til de enkelte paragraffer i loven er herefter forsynet med en årstalsangivelse, der viser hen til det år, hvor den pågældende retsforordning (det være sig den oprindelige lov, eller en lovændring eller lovbekendtgørelse) er offentliggjort.

4.4. *Det færdige resultat*: Disse strategiske valg betyder nu, at alle domme i JURI•DISC, der er trykt før 1988 dels har fået den nye emnebetegnelse, dels er forsynet med en kursiveret identifikationslinie og endelig er blevet søgbare i fuld tekst, samtidig med at lovregisteret er blevet »strømlinjet« efter de netop skitserede retningslinier.

Foruden disse faciliteter er der herudover sket en betydelig udbygning af det emneordsregister (»stikordsregister«), der har ledsaget det årlige register i årgangene 1988-90. Registeret tæller nu godt 2.000 stikord, som fører brugeren direkte ind i realregisterets enkelte emneord. Disse stikord kan brugeren enten selv slå op på »forfra«, eller han kan søge i registeret i fuld tekst.

Da første prototypeversion forelå blev JURI•DISC sendt i feltforsøg hos en række advokater, dommere, professorer og forskningsbibliotekarere, der har fremsat en række værdifulde kritikpunkter. Disse kritikpunkter er allerede indarbejdet i produktet, i det omfang det har været teknisk og juridisk muligt. I de kommende udgaver vil systemet fortsat blive forbedret og videreudviklet.

5. Søgninger i UfR på JURI•DISC

Omtalen ovenfor over »informationsarkitekturen« i UfR på JURIBull;DISC antyder, hvordan søgning i domsmaterialet nu finder sted. Nedenfor følger nogle supplerende oplysninger:

5.1. *Forekomstsøgning*: Forekomstsøgninger kan gennemføres i en kombination mellem op til 5 forskellige ord-forekomster. Brugeren kan vælge, om han ønsker at afgrænse søgningen, således at disse ord-forekomster optræder i samme afsnit eller blot inden for samme dom. Ligeledes kan han tage stilling til, om de skal optræde i den angivne rækkefølge eller tilfældigt. Herudover kan

390

søgningen begrænses til at dække enkelte årgange af UfR, og/eller enkelte instanser og afgørelsestyper (f.eks. henholdsvis kendelser eller domme), ligesom der kan søges inden for enkelte emner i emneregisteret. Som nævnt kan forekomstsøgningen endelig rettes mod enkelte delfunktioner i JURI•DISC, f.eks. enkelte registre.

Forekomstsøgningen må forventes at blive den hyppigst anvendte søgemetode. Muligheden herfor har navnlig betydning i de talrige tilfælde, hvor brugeren har erindring om en doms ydre rammer uden præcist at kunne huske dens emnemæssige og juridiske placering. Man husker måske en afgørelse vedrørende påsejling af en »duc d'albe« (sml. UfR 1987.637SH), men erindrer ikke, om dommen angik erstatningsret eller søret. Eller man erindrer en sag om levering af et kasse-terminalsystem, men husker ikke om sagen angik køb, leje eller noget tredje.

5.2. *Søgning via emneregisteret*: Søgning via emneregisteret foregår logisk set på samme måde som i det eksisterende registersystem til UfR. Søgningen starter i emnelisten med de 40 hovedemner. Ved at placere markøren ud for et emne, foldes dette ud i underemner. Placeres markøren derefter på et underemne, foldes de hertil hørende domme ud i kronologisk rækkefølge, angivet ved årstal og sidetal og efterfulgt af dommens kursivlinje. Placeres markøren nu på dommens kursivlinje, vises dommens tekst i sin fulde ordlyd ved tast på enter.

5.3. *Søgning via lovregisteret*: Bortset fra de ændringer i lovregisteret, der er omtalt ovenfor, følger JURI•DISC ikke meget til, hvad brugeren kender fra sin søgning via det eksisterende lovregister. Der kan dog være grund til at fremhæve, at JURI•DISC i sin første udgave ikke er *bedre* end det trykte register. JURI•DISC har med den anførte modifikation importeret lovregisteret som det er, hvilket indebærer at ikke alle lovhenvvisninger i domsmaterialet er med. Indtil der eventuelt i en senere version måtte blive udarbejdet et mere komplet lovregister, må brugeren foretage kontrolsøgninger i de mere specielle love ved at søge på lovnavnets forekomst i selve domsteksten.

6. De videre perspektiver

JURI•DISC-logoet er opbygget i kvadrater. Indtil videre er der kun udfyldt ét kvadrat med UfR-domssamlingen. Men G.E.C. Gads forlag håber snart at kunne indlægge andre typer af juridisk information i JURI•DISC. Sammen med den mulighed, der allerede foreligger for at kombinere JURI•DISC-søgninger med søgninger i de elektroniske bøger, der udgives af Jurist- og Økonomforbundets forlag (indtil videre: Juridisk Formularsamling og Juristforbundets Lovsamling), er der hermed skabt et kraftfuldt integreret system for edb-baseret retlig information.

Et af de spørgsmål, der har givet anledning til størst diskussion i den snart langvarige debat om de juridiske informationssystemer, har været om udgivelse af retskilder burde være en rent offentlig opgave, eller om det helt eller delvis kunne overlades til privat foretagsomhed. Uanset hvilke ideelle forestillinger der kan gøres om dette spørgsmål, viser erfaringerne, at der ikke kan opstilles faste retspolitiske grundsætninger herom. På »papir-siden« har der i hvert fald herhjemme været en tendens til, at det ukommenterede og dermed »uforædlede« lovstof i hovedsagen er udgivet i offentligt regi, hvorimod domssamlingerne

(der i kraft af det redigerede arbejde med udvælgelse, affattelse af »hoved« og lignende må anses som »forældet«) er blevet varetaget i privat regi, først og fremmest af G.E.C. Gads forlag.

Men i alle tilfælde svækkes i hvert fald den kritik mod private retsinformationsløsninger, der påpeger disses lukkethed og inkompatibilitet, når blikket kastes på de nye danske CD-ROM-løsninger. Gennem brugen af et identisk søgesystem, som ingen af disse udbydere har ønsket at holde i monopol, er der opstået mulighed for, at flere udbydere - private såvel som offentlige - kan være med og udbyde supplerende juridisk information under samme grænseflade.